

Osobná sloboda

JUDr. Tomáš Lálík, PhD.
tomas.lalik@flaw.uniba.sk

Charakteristika

- Sloboda
 - Autonómia a dôstojnosť jednotlivca
- Ústavná ochrana (čl. 17 Ústavy)
 - Ochrana pred svojvoľným pozbavením osobnej slobody
- Vykladaná široko
 - Akékoľvek pozbavenie osobnej slobody
 - Začiatok: osoba nemôže disponovať svojou autonómiou

- Akékoľvek obmedzenie osobnej slobody:
 - Výnimočné
 - Objektívne zdôvodniteľné
 - Trvať len nevyhnutnú dobu
 - Odôvodnenie musí byť preskúmateľné
- Dve roviny:
 - Hmotnoprávna (dôvody pre pozbavenie slobody)
 - Procesná (garancie pre subjekt, ktorý je pozbavený slobody)

Rozdelenie dôkazného/argumentačného bremena

- Prezumpcia v prospech slobody
- Pozbavenie osobnej slobody je výnimka
- Sudca z nej musí vychádzať a zobrať ju do úvahy
 - „osoba by mala byť prepustená“
- Bremeno preukázať dôvodnosť pozbavenia osobnej slobody spočíva na OČTK

Dôvody pozbavenia osobnej slobody

- Ústava viaže na zákon
 - Dohovor je prísnejší – len 6 situácií
 - Ústavný súd: nie je rozdiel medzi čl. 17 Ústavy a čl. 5 Dohovoru (III. ÚS 255/03, IV. ÚS 181/07, I. ÚS 26/2013)
1. Väzba, zatknutie a zadržanie
 2. Trest
 3. Vynútenie súdneho príkazu alebo splnenie zákonnej povinnosti
 4. Maloletí
 5. Vyhostenie alebo vydanie osoby
 6. Zadržanie pri šírení nákazlivej choroby, duševne chorej osoby, narkomanov, alkoholikov a tulákov

Väzba, zatknutie a zadržanie

- Racionálne podozrenie
- Štyri druhy väzobných dôvodov (úteková, kolúzna, preventívna+ TČ terorizmu)
- Avšak:
 - Nevyhnutnosť/nie iné alternatívy
 - Proporcionalita medzi osobnou slobodou a verejným záujmom (prínos a strata)
 - Vždy rozhodnutie súdu
- Oslabovanie plynutím času
- Dôvody musia byť: relevantné a dostačujúce

Trest

- Len právoplatný odsudzujúci rozsudok
- *Nulla poena sine lege certa*
- Nezávislosť súdu a nestrannosť sudcu
- Proporcionalita

Súdny príkaz a zákonná povinnosť

- Možnosť povinnosť najprv splniť dobrovoľne
- Povinnosť musí byť špecifická a konkrétna

Maloletí a vyhostenie osoby

1. Maloletí – osoba mladšia ako 18 rokov
 - Len krátke obdobie
 - Pri dlhšom osobitné zdôvodnenie
2. Vyhostenie osoby
 - Len s cieľom extradície

Alkoholici, narkomani, tuláci a duševne choré osoby

- Podstata: jednotlivec ohrozuje seba alebo iných ľudí
- Orgány verejnej moci musia preukázať, že ostatné prostriedky sú neadekvátne
- Opitost', vplyv drog nie je dostatočný dôvod
- Duševne choré osoby:
 - Diagnóza potvrdená objektívnym posudkom a vyšetrením
 - Diagnóza je dostatočne závažná
 - Dĺžka pozbavenia slobody musí byť v príčinnej súvislosti s duševnou poruchou
 - Pravidelná kontrola a dohľad súdu
 - Adekvátne inštitúcie

http://www.tvnoviny.sk/domace/1806220_obrovske-destastie-v-poprade-syna-odpojil-od-pristrojov-zomrel

„Obvinený môže byť vzatý do väzby len vtedy, ak doteraz zistené skutočnosti nasvedčujú tomu, že skutok, pre ktorý bolo začaté trestné stíhanie, bol spáchaný, má znaky trestného činu, sú dôvody na podozrenie, že tento skutok spáchal obvinený a z jeho konania alebo ďalších konkrétnych skutočností vyplýva dôvodná obava, že

- a) ujde alebo sa bude skrývať, aby sa tak vyhol trestnému stíhaniu alebo trestu, najmä ak nemožno jeho totožnosť ihneď zistiť, ak nemá stále bydlisko alebo ak mu hrozí vysoký trest,
- b) bude pôsobiť na svedkov, znalcov, spoluobvinených alebo inak maŕiť objasňovanie skutočností závažných pre trestné stíhanie, alebo
- c) bude pokračovať v trestnej činnosti, dokoná trestný čin, o ktorý sa pokúsil, alebo vykoná trestný čin, ktorý pripravoval alebo ktorým hrozil.“
(§ 71 ods. 1 Trestného poriadku)